

**KELİME ÖRNEKLEME NİN ÖNEMİ VE
DİVANÜ LÜGAT-İ TÜRK**

Prof. Dr. Murat ÖZBAY

Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü

Ar. Gör. Deniz MELANLIOĞLU

Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü

Özet

Kelime, anlatılmak istenen düşüncelerin göstergesidir. Bireyin sahip olduğu kelime sayısı, onun anlama ve anlatma yeteneğini etkiler. Bu nedenle kelime öğretiminin, dil eğitimi içinde ayrı bir yeri olduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın amacı, kelime öğretiminde dilin kullanım örneklemelerinden yararlanmanın önemini, XI. yüzyılda Türkçe öğretmek amacıyla kaleme alınan Divanü Lügat-İ-Türk'ten hareketle ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, Divanü Lügat-İ-Türk, kelime, örnek metin.

**IMPORTANCE OF GIVING EXAMPLES IN WORD INSTRUCTION
AND DİVANÜ LÜGAT-İ TÜRK**

Abstract

A word is an indicator of ideas wanted to be told. The numbers of words that an individual has got affect her understanding and expressing ability. For this reason, there is a different place of word instruction in language education.

The purpose of this work puts forward the importance of benefiting from giving an example of language in word instruction by beginning from Divanü Lügat-İ-Türk which was written in order to teach Turkish in 11th century.

Key Words: Turkish education, Divanü Lügat-İ-Türk, word, example of text.

G R

Dil, insanlar arasında anlama ve iletişimi sağlayan en güçlü araçtır. Her insan, bir dil yetisi ile doğar. Bir tür ön hazırlık olarak nitelendirilebilecek bu yeti, kişinin içinde bulunduğu toplumda konuşulmakta olan dili edinmesine ve bu edinimi kullanıma dönüştürmesine olanak sağlayan bir sistemdir (Ergenç, 2002:129). Dil, hayatın hemen bütün alanlarında türlü düşünceleri ve duyguları anlatmada kullanılır.

Dil, dört beceriden (dinleme, konuşma, okuma, yazma) meydana gelmektedir. Gerek ana dili gerekse yabancı dil öğreniminde dinleme, okuma, konuşma ve yazma temel becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir. Ancak bu becerilerin kazandırılabilmesi için öncelikle bazı edinim ve öğrenmelere ihtiyaç vardır. Bunlardan birisi de kelime bilgisinin geliştirilmesidir (Budak, 2000:19).

Kelime, ifade edilmek istenen düşüncelerin, tavırların ve davranışların göstergesidir. Akyol (1997:46) kelimeyi, tecrübelerin hafızada depolanmış hali olarak tanımlamaktadır. Bireyin kendini ifade edebilmesinde ve iletişimde bulunduğumuz kişileri anlayabilmesinde sahip olduğu kelime bilgisinin önemi büyüktür. Bir kişinin kazandığı kelimelerin hepsine kelime hazinesi denir. Kelime hazinesinin genişliği, anlama ve ifade etme yeteneğini de etkilemektedir.

Kelime öğreniminde düzey, ilgi ve ihtiyaçlar göz önüne alındığında kelime öğrenim yolları çeşitlilik gösterebilir. Kelime hazinesini geliştirme ile ilgili çok sayıda teknik ve yöntem olmasına rağmen tüm alımların iki başlık altında toplanabilir. Birinci türdeki etkinlikler, kelimenin anlamı üzerinde odaklanırken ikinci tür etkinlikler kelimenin yapısı ve oluşumunu temel alanlardır.

Yeni öğrenilecek kelimeler için yöntem ve teknikler yardımıyla verildikten sonra her kelimenin bir cümle içerisinde nasıl yer aldığına yani bağlamının gösterilmesi önemlidir. Çetinkaya (2002:42), örneklemelerle desteklenen kelime öğrenim yönteminin, öğrenmeyi kalıcı hale getirdiğini belirtmektedir.

Kelime çalışması esnasında metin-cümle-kelime üçgeni göz önünde tutulmalı, buna göre alımlar yapılmalıdır (Aygün, 1999:13). Kelimeler kullanıldıkları yere göre farklı anlamlar taşıyabilmektedir. Bir kelimenin hangi anlamda kullanıldığını ancak içinde yer aldığı metin ve cümleden anlamak mümkündür. Ediger (2002:5), öğrenilecek kelimelerin bağlam içerisinde verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenle kelime öğreniminde örneklemenin ayrı bir önemi olduğu söylenebilir.

Örneklemelelerde ça rı im yönünden zengin ve yorumlanabilecek nitelikteki metinlerden faydalanılabilir. Dil e itimi içerisinde metinler, örnekleme imkân verdi i ve ö renmeyi kolayla tırdı ı için önemli bir yer tutar. Erkul (2004:80) metni; “Bir sanatçının, bir dü ünçe, duygu veya hayalini, belirli bir yazı ve dille okura, dinleyiciye ve ele tiriciye göndermesi olan ileti imdeki araçtır.” ekinde açıklarken Günay (2003:35), “Belirli bir bildiri im ba lamında bir ya da birden çok ki i tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünü” olarak tanımlar. Bu tanıma göre bildiri im özelli i ta ıyan dil ürünleri, metindir.

Kılıç (2002:22) metni, yazılı ya da sözlü dil parçası olarak de erlendirirken Akyol ise (2003:49-50) metinlerin sadece yazılı olarak dü ünülmemesi gerekti ini ifade etmi ; dille olu turulan metinleri; hikâyeler, kitap bölümleri, iirler, makaleler, masallar vb. ekinde sıralamı tır. Kısacası dil açısından metin; birbirini izleyen sıralı ve anlamlı bütünlükler olu turan cümleler dizisidir.

Dil e itiminde metin seçiminin ayrı bir önemi olmalıdır. Dil e itimi metinlere dayandırıldı ndan (Co kun, 2005) okutulacak metinlerin kültür de erlerinin yanı sıra estetik öğelerle bezenmi , millî duyguyu zihinlere kolayca yerle tirmeye uygun ve edebî de erinin olması gerekir (Kaya, 1996:25). Edebî eserler, dilin yapısını en iyi ekinde gösteren ve anlatım bütünlü ü ta ıyan yapısıyla dilin en önemli kullanım alanlarından biridir. Bu nedenle dil becerilerinin kazandırılması yanında kelime hazinesinin zenginle tirilmesi ve dil kurallarının ö retiminde de örnekleme olu turması bakımından temel i leve sahiptir (Takkaç, 1997:44).

Araç olarak kullanılan edebî metinlerin i levlerini Gö ü (1978:8), “Dilsel göstergelerin düzenli ve tasarlanmı bir bütünü olan yazınsal metinler; duygu, heyecan, co ku, korku ya da insan ruhuna yönelik daha ba ka soyut de erleri yaratmaya ya da kullanmaya elveri li, anlam bakımından da çok zengin dilsel birimlerdir.” sözleriyle belirtmektedir. Dil ö retiminde edebî metinleri kullanmanın faydaları, u ekinde sıralanabilir:

1. Edebî metinler, kelime ö retiminde örnekleme sundu u için kelimelerin anlamı daha olay anla ılır ve kalıcı ö renme sa lanır.
2. Edebî metinler, hayatı tanıma, olaylar ve deneyimler hakkında genel bir bilgi edinme ve anlama becerisi kazandırır.
3. Edebî metinler, ki iye bir metni inceleyip anlama becerisini kazandırır.
4. Edebî metinler, hedef dilin kültürü hakkında bilgi verir.

Bu bakımdan seçilecek metinlere ayrı bir önem verilmelidir. Ayrıca ana dili veya yabancı dil ö retiminde metin çalı malarının; sözlü, yazılı ve edebî olmak üzere üç ayrı fonksiyonu vardır (Güz, 1983:176). Metinler bu fonksiyonları gerçekte tirmeye uygun olabilecek ekilde seçilmelidir.

Dil ö retimine yönelik çalı malara bakıldı ında Türk kaynakları arasında Divanü Lügat-it-Türk'ten daha önce Türkçenin ö retimine yönelik yazılan müstakil bir eser olmadı ı görülmektedir. Gülensoy bu durumu, "Orta Asya Türk- slam dünyası, Ka garlı'nın iki dile ve kültüre ait bu eseri ile tanı mı ve Türkçenin yöntemli ö renimini sa lamı tır. Oysa bu ça da Türklerle, Arap ve Fars dillerini ö retecek dil bilgisi türünden herhangi bir esere rastlanmamaktadır." (2000:259) ekinde ifade etmektedir.

Divanda Türk edebiyatının ilk dönemlerine ait ürünlere yer verilmektedir. Bu eserler, Türk dilinin zenginli ini, geçmi ten bugüne ta ımaktadır ancak Ka garlı'nın bu eseri, Türkçenin zenginli ini, dili ö retme boyutuyla yansıtmaktadır. Eser, aynı zamanda bilimsel bir çalı ma niteli i de ta ımaktadır. Divanda belirtti ine göre Ka garlı, 26 Türk lehçesine ulaarak bu lehçelerde kullanılan yedi binin üzerinde kelimeyi derlemi ; bunları birbirleri ile kar ıla tırmı tır. Yine aynı yöntemle Türk dilinin di er bir zenginli i olan atasözlerini ve sözlü gelenekte ya ayan iirleri de derlemi ; eserini hedef dilin kullanım örnekleri olan metinlerle zenginle tirmi tir.

Ka garlı'nın divanda kullandı ı üç yüze yakın dörtlük ekindeki iir parçası ve çok sayıda atasözünden hareketle Divanü Lügat-it-Türk'ün, devrinin bir nevi folklor ve Türk halk edebiyatı antolojisi oldu u da söylenebilir. Özellikle eserdeki atasözlerinin günümüze kadar geldi i yapılan bilimsel çalı malarda ortaya konmu tur. Bu atasözlerinin birço u günümüz Türkçesinde aktif olarak kullanılmakta; söz varlı ının kalıpla mı sözler grubunda Türkçeyi zenginle tiren husus olarak de erlendirilmektedir.

Divanü Lügat-it-Türk'teki metinler; edebî de eri olan, cümleleri sa lam, kelimeleri itina ile seçilmi , Türkün ya ayı tarzını, estetik zevkini, inancını, dü üncelerini bugüne ta ımı tır.

AMAÇ

Bu çalı manın amacı, XI. yüzyılda Araplara Türkçe ö retmek amacıyla kaleme alınmı Divanü Lügat-it Türk'te kullanılan metinlerin, kelime ö retiminde Türkçenin kullanım örneklerini hangi ölçüde yansıttı ını tespit etmektir.

YÖNTEM

Ara tırmada nitel ara tırma yöntemlerinden “doküman incelemesi” yöntemi kullanılmı tır. Doküman incelemesi, ara tırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve im ek, 2006:187). Bu çalı mada Divanü Lügat-it-Türk, “tümevarımcı betimsel analiz” yöntemiyle incelenerek eserde kelime ö retimi ile ilgili stratejiler belirlenmi ve bu stratejiler eserden alınan örneklerle açıklanmı tır.

BULGULAR

Ka garlı, Araplara Türkçe ö retmek için kaleme aldı ı eserine ya ayan Türkçeyi ta ıdı ını, “Türk dili ile Arap dilinin at ba ı beraber yürüdükleri bilinsin diye Halil’in ‘Kitabül’ayn’ında yaptı ı gibi kullanılmakta olan kelimelerle bırakılmı bulunan kelimeleri bu kitapta birlikte yazmak, ara sıra, yüre ime do ar dururdu. Lâkin benim tuttu um yol daha do rudur çünkü bu yolda kelimeleri bulmak daha kolaydır ve herkes bu yolu daha çok sever. Bunun içindir ki sözü kısa tutmak dile iyle kullanılmayan kelimeleri bıraktım.” (Atalay, 1992:7) ifadesiyle belirtirken divanın ileti ime yönelik oldu unu ortaya koymaktadır. Bunu yaparken de Türkçenin kullanım örneklemelerinden faydalanmaktadır.

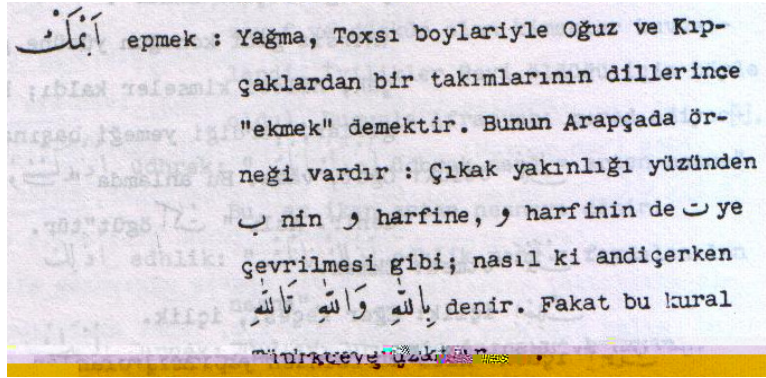
Günlük hayatın gerektirdi i dil yapılarının bilinmesi ve bunların hangi durumlarda nasıl kullanıldı ının kavranması gerekir. Ka garlı bunu, kelimenin hangi cümle örgüsüyle ve hangi durumda kullanıldı ını hedef dilin günlük kullanım örnekleriyle vermi tır:

ıçgındı: Ol ku nı eligden ıçgındı = O, ku u elinden kaçırdı. Nitekim “Yakadaki yalgaalı eligdeki ıçgınur savında dahi gelmi tir; “Yakadaki yalanırken eldeki kaybedilir.” (Yakasındaki yemek döküntülerini yalamakla u ra an kimse, elindeki çanak ve çana a benzer eyleri kaybeder.) denmektedir. Bu sav bir eye ihtiyacı olan kimsenin önce elindekini koruması yolunda söylenir.” Er ıçgındı = Adamca ız bir yere kendini tutamayarak yellendi ve bu yüzden utanıdı. (Atalalay, 1992: 253-254)

Yukarıdaki örnekte görüldü ü gibi “ıçgındı” kelimesinin anlamı örneklemelerle kavratılmaya çalı ılmakta; metinden hareketle kelimenin anlamı açıklanmaktadır. Kelimenin iki farklı anlam ta ıdı ı metin örnekleriyle sunulmakta ve anlamın peki mesi için dilin kalıpla mı ifade ekilerinden biri olan atasözü örne i ile de peki tirilmektedir. Konu ma dilinde en çok kullanılan söz kalıpları içerisinde kelimeyi göstermeyi tercih eden Ka garlı’nın

atasözü örneklemelerini vermesinin bir sebebi de kelimeyi kültürel ortamında tanıtılabilmektedir.

Ka garlı, kelimelerin kullanımlarıyla ilgili mukayeseler yaparak benzer ve farklı noktaları tespit eder. Divana bakıldığında Ka garlı'nın öncelikle bahsettiği 26 lehçe arasında daha sonra da Arapça ile Türkçe arasında hatta Farsça ile mukayeseler yapıldığı görülmektedir. (Onan, 2003:442). Aşağıya alınan örnekte bu nokta açık bir şekilde görülmektedir:

Divanın tercümesinden aynen alınan örnekte çeşitli boyların "epmek" kelimesini nasıl kullandığına dair bilgi verilmektedir. Aynı zamanda "epmek" ile ilgili yapılan açıklamada kelimenin, boylar arasındaki söyleyiş farklılıkları üzerinde durulmaktadır. Bu kelimenin örneklemeleriyle karşılaştırılabilecek olan Araplara bu konuda bir ön bilgi verildiği söylenebilir.

Kelimenin hangi ekle daha çok kullanıldığı, yine metin örneklemelerinden hareketle verilmektedir:

edhgerdi: "ol küçük sözü edhgerdi = O küçük sözü, bayağı sözü iyi gördü, onu tuttu." Bu fiil çok kere nefiy hâlde kullanılır. "ol anıng sözün edhgermedi = O, onun sözünü saymadı tınmadı kulak asmadı." "ol yawuz nen ni edhgerdi. = O, kötü eyi düzeltti." (Atalay, 1998:227)

"edhgerdi" kelimesi metin örneklemelerinde hem olumlu hem de olumsuz cümle yapısı ile sunulmaktadır. Bu da kelimenin kullanım alanını göstermesi bakımından önemlidir.

Bilindiği gibi Türkçede bir kelimenin pek çok anlamı olabilmektedir. Duygu ve düşüncelerdeki genellik, derinlik ve anlamlılık dildeki sözcüklere yansımaktadır (Özbay, 2002:112). Türk milleti; duygu, düşünce ve kültür zenginliğini; kullandığı kelimeleri çok anlamlı hâle getirerek, kelimelere mecaz anlam yükleyerek ve benzetmeler yaparak Türkçeyi ifade kabiliyeti yüksek bir dil hâline getirmiştir. Ka garlı Mahmut, bu hususu Divanü

Lûgat-it- Türk'te kullanım olarak göstermi tir. Kelimelerin temel anlamının dı indaki mecaz, benzetme vb. anlamlarını örneklerden hareketle vermi tir:

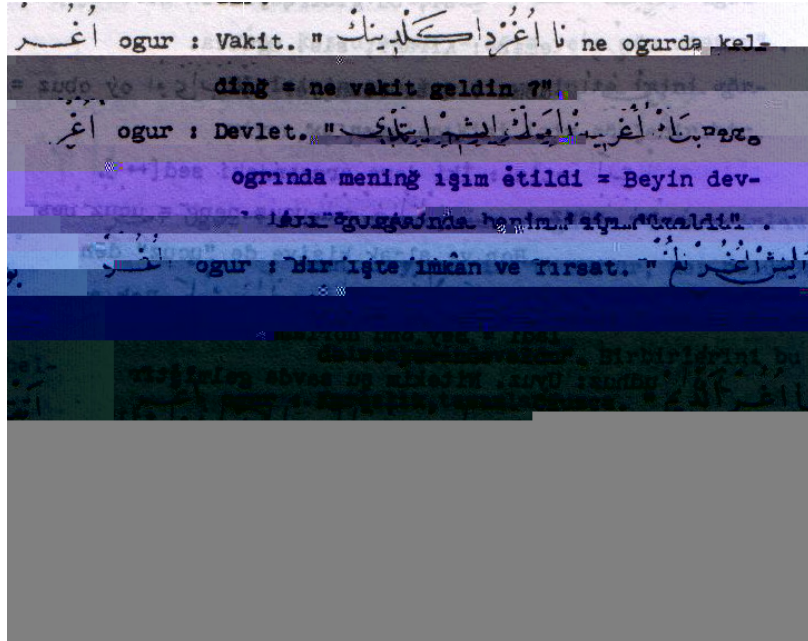
ıwrık: brik. Bu kelime hem söyleyi te hem anlamda Arapçaya uygun dü mü tür. u parçada dahi gelmi tir.

ıwrık ba ı kazlayu / Sa rak tolu közleyü / Sakınç kudhı kizleyü / Tün kün bile sewnelim

" brik ba ı kaz gibi, sürahi dolu göz gibi. Sıkıntıyı çukura(kuyuya) gizleyerek gece gündüz sevinelim."(bri in ba ı kaz boynu gibi dikilmi , kâse göz gibi dolmu . Kaygıyı gömelim, gece gündüz sevinelim.). (Atalay, 1992:99-100)

Yukarıdaki örnekte kelimenin anlamını açıklamada bir dörtlükten yararlanılmaktadır. Bir iirden alınan bu dörtlük, Türk insanın estetik zevk ve ya ayı indan örnekler sunması bakımından dikkat çekicidir.

Ka garlı birden fazla anlamı olan e sesli kelimeleri ise tüm anlamları ile ayrı ayrı açıklamı ve bunları örneklerle peki tirmi tir. Eserde e sesli kelimeler, tek ba lık altında de il karı ıklı a yer vermeyecek ekilde ayrıca ele almı ve kelimenin açıklanan tüm anlamları cümle içinde kullanılmı tir. A a ıya eserden aynen alınan bölüm, bu durumu örnelemektedir:

Metinler vasıtasıyla kültüre ait unsurlar da hedef dili ö renmek isteyenlere kazandırılır. Çünkü dil ö retiminde kültür aktarımı oldukça önemlidir.

Dil e itimi yapılırken o toplumun tarihi, co rafyası, dünyaya bakı ı, dü-
ünü tarzı, estetik anlayı ı ve zevkleri de ö retilmelidir. Ka garlı Mahmut
eserini kaleme alırken bu hususları dikkate almı ve Araplara Türkçe ile
birlikte Türk kültürünü de ö retmeyi amaçlamı tır. Bunu yaparken
Türk'ün; estetik anlayı ını, edebî zevkini gösteren iirleri, dünya görü ünü
yansıtan atasözü ve deyimleri kullanmı tır. A a ıdaki örnekler Türk kultü-
rünün çe itli yönlerinin bulundu u metinlerdir:

uluğ: Her eyin büyü ü. u beyitte de gelmi tir:

Ulu luku bolsa sen edhgü kılın

Bolgıl ki i Begler katın yah i ulan

"Büyüklü e eri ti in zaman iyi huylu ol,

Beyler yanında iyili e araç olan ki i ol." (Rütbe ve ululuk buldu un zaman
huyunu güzel kıl; Beyler yanda ba kalari için daima hayır eri tiren ki i ol)
(Atatlay, 1992, c. I.;64)

üdhik: A k ve sevginin co ması. u parçada dahi gelmi tir:

Üdhik mini komıttı / Sakınç manga yumıttı / Könglüm angar emitti / Yü-
züm mening sargarur

"Sevgi beni co turdu, sıkıntı ba ima toplandı; ona gönlüm aktı, yüzüm sar-
rıyor." (Sevgilime kar ı olan a kim beni heyecana getirdi. Bende kaygı top-
landı, gönlüm ona meyletti, onun için yüzüm sararır.) (Atatlay,1992, c. I.;69)

etil: Kıpçak illerinde akan bir ırma ın adıdır, Bulgar denizine dökülür; bir
kolu Rus diyarına gider. u parçada da gelmi tir:

Etil suwı aka turur / Kaya tübü kaka turur / Balık telim baka turur /
Kölüng takı kü erür

" dil suyu akar durur; kayaların dibini döver durur; bol balıklar bakar du-
rur; gölcük dahi ta ar." (dil ırma ı katı da in ete ini döverek akmaktadır.
Suyun co ması yüzünden dolan gölde balıklar ve kurba alar ço almı tır.)
(Atatlay,1992, c. I.;73)

karga: Karga. u savda dahi gelmi tir:

Karga karısın kim bilir, ki i alasin kim tapar " Karganın ya lısını kim bilir,
insanın içindekini kim anlar, kim sezer?" u beyitte dahi gelmi tir:

Karga kalı bilse mungın ol buz sukar / Awçı ya ıp tuzak taba mengge ba-
kar

"Karga ba ına gelecek sıkıntıyı bilse gagasıyla buzu deler; halbuki avcı sak-
landı ında karga tuzaktaki yeme bakar." (Karga, kendisine gelecek olan sıkın-

tıyı ve açlı ı bilse buzu deler; hâlbuki avcı kendisini sakladı ı zaman, bilmeye- rek, uzaktaki daneyi görerek tuza a girer.) (Atatlay,1992, c. I,;426)

Yukarıya alınan örneklerden anla ıldı ı gibi Ka garlı'nın seçti i metin- lerde uzun ve karma ık cümlelere yer verilmemi ; dilin kurallarını ve Türk kültürünü yansıtan, anla ılır ve edebî metin örnekleri ile kelimeler ö retil- meye çalı ılmı tır. Böylece hedef dilin kullanım örneklemeleri ile kelimele- rin kalıcı hâle getirilmesi amaçlanmı tır. Bütün bu sayılan unsurlar günü- müzde yabancılara Türkçe ö retirken metin seçiminde dikkat edilecek ku- rallar arasında yer almaktadır. Ka garlı, devri içerisinde bu noktaları tespit etmi ve uygulamı tır.

SONUÇ

Divanü Lügat-it-Türk, Türkçenin ö retimi konusunda ilk eser olma özelli ini ta ıtmaktadır. Eserin aynı zamanda sözlük tarzında hazırlanmı olması ve etimolojik incelemelere yer vermesi, dil ö retimi ve dil çalı maları açısından ayrı bir önem arz etmektedir.

Eserde kelimeler, örneklemelerle sunulmaktadır. Çalı mada bu yönü- le ele alınan eserin incelenmesi sonucu u sonuçlara ula ılmı tır:

1. Divanü Lügat-it-Türk'te Türkçe zaman zaman mukayeseli bir yön- temle ele alınmı ; Türk dili, Arapça ile mukayese edilerek ses sis- teminin ve seslerin do ru telaffuzunun ö renilmesine önem veril- mi tir.
2. Divanü Lügat-it-Türk'te dil ö retimi, metinlere dayandırılmı tır.
3. Kelimelerin birden fazla anlamı, metinlerle örneklendirilerek ve- rilmi tir.
4. Eserde Türkçe ö renmek isteyenlerin ihtiyaçları göz önünde bu- lundurulmu , ya ayan ve yaygın olan kelimelerin ö retilmesi hedef- lenmi tir.
5. Türkçe kelimelerin mecazlı ve benzetmeli kullanımları örneklerle somutla tırılmı ; Türkçeyi ö renenlere dilin incelikleri kazandırıl- maya çalı ılmı tır.
6. Kelime kazandırmaya ve kullanımına a ırlık veren ö retim yön- teminde atasözleri, deyimler ve iir bölümleri kullanılmı tır.
7. Divanü Lügat-it-Türk'te dil ö retimi için kullanılan metinler, Türk kültürünü yansıtacak, dil ö retmeye uygun ve edebî-estetik özellik- ler ta ıtmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akyol, H. "Metinlerde Anlam Kurma", Türklük Bilimi Ara tırmaları, S. 13, 2003, Ni de.
- Akyol, H. (1997). "Kelime Ö retimi". Milli E itim. 134
- Atalay, B. (1992). Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi I, II, III, IV.Cilt. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aygün, M. (1999). "Yabancı Dil Dersinde Sözcük Ö retimi ve Sözcük Da arcı nı Geli - tirme Teknikleri", Dil Dergisi, S. 78, s. 5-16.
- Budak, Y. (2000). "Sözcük Ö retimi ve Sözlü ün levi", Dil Dergisi, S. 92
- Co kun, E. (2005). İk ö retim Ö rencilerinin Öyküleyici Anlatımlarında Ba da ıklık, Tutarlılık ve Metin Elementleri. Yayınlanmamı Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi E itim Bilimleri Enstitüsü.
- Çetinkaya, Z. (2002). İk ö retim kinci Kademe Altıncı Sınıfta Ana Diline Ait Sözcükle - rin Ö renilmesi ve Kavranılmasına li kin Bir Ara tırma. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ediger, M. (2002). Vocabulary Development and the Curriculum. ERIC, Belge no: ED473483. s. 1-13, (indirilme tarihi: 31.03.2008)
- Ergenç, . (2002). "Ana Dilinde 'Türkçe' Yapılan E itimin Kavram Geli imine ve Dü - ünce Üretimine Etkisi" Türkçenin Dünü, Bugünü, Yarını Uluslararası Bilgi ö - leni Bildiriler, Kültür Bakanlı ı Yayınları, 7-8 Ocak 2002, Ankara.
- Erkul, R. (2004). Cümle ve Metin Bilgisi. Ankara: Anı Yayınları.
- Gö ü , B. (1978). Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın E itimi. Ankara: Gül Yayınevi.
- Gülensoy, T. (2000). Türkçe El Kitabı. Ankara: Akça Yayınları.
- Günay, D. (2003). Metin Bilgisi. stanbul: Multilingual Yayınları.
- Güz, N. "Yabancı Dil Ö retiminde Yazınsal Betiklerden Yararlanma Sorunu", Türk Dili- Dil Ö retim Özel Sayısı, S. 379-380, 1983, Ankara.
- Kaya, T. (1996). "Türk Dili ve Edebiyatı E itiminde Metin Seçimi", Türk Edebiyatı, S.277.
- Kılıç, V. (2002). "Bir Metin Çözümleme Denemesi", Türk Dili Dergisi, S. 90.
- Onan, B. (2003). "Divanü Lûgat-it-Türk'ün Dil Ö retim Yöntemleri ve Dünya Filoloji - sine Katkıları Bakımından Bir De erlendirilmesi", Türklük Bilimi Ara tırmaları, S. 13.
- Özbay M.(2002). "Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Ö retimi", Türk Dili, S. 602.
- Öznlü, Ü. (1983). "Yabancı Dil Ö retiminde Yazınsal Metinlerin Yeri ve Kullanılma - sı", Türk Dili Dil Ö retim Özel Sayısı, S. 379-380.
- Takkaç, M. (1997). "Yabancı Dil Ö retiminde Temel Becerilerin Geli tirilmesi için Edebiyat Metinlerinin Kullanımı", Atatürk Üniversitesi Türkiyat Ara tırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 8.
- Yıldırım, A. ve im ek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Ara tırma Yönetmeleri. An - kara: Seçkin Yayınları.